

אם אינך רואה מייל זה לחץ כאן.

CLIENT UPDATE

בית המשפט העליון מקבל את הערעור של תנובה ומאותת כי תצומצם ההכרה בטענות בדבר מחיר מופרז

27 במרץ, 2023

בפסק דין של בית המשפט העליון מיום 20.3.2023 שנידון בהרכב של שלושה (השופטים וילנר, שטיין ורונו) התקבל פה אחד ועל בסיס דעתה של כב' השופטת וילנר, ערעורה של חברת תנובה, על פסק הדין של בית המשפט המחוזי (מפי כבוד השופטת שטמר), בגדרו התקבלה תובענה ייצוגית נגד תנובה בטענה כי קבעה מחיר גבוה במיוחד ובלתי הוגן לגבינת קוטג', ובכך הפרה את הוראות סעיף 29א(ב)(1) לחוק התחרות הכלכלית.

בית המשפט העליון שב ומדגיש (בהמשך לקביעת בית המשפט העליון בעניין גפניאל) כבר בראשית הדברים, כי על בתי המשפט לנקוט גישה זהירה ומרוסנת בהחלט עילת התמחור המופרז, ובמיוחד במסגרת תובענה ייצוגית, ולרבות בשלב בקשת האישור. זאת, בעיקרו של דבר, כיוון שהניסיון לקבוע מהו מחיר גבוה במיוחד ובלתי הוגן כרוך בקשיים משמעותיים, שאינם ניתנים לפתרון בכלים משפטיים בלבד; וכן בשל האפשרות כי דווקא קבלת התובענה הייצוגית בהקשר זה תפגע, בסופו של דבר, בתחרות ובציבור. הקשיים האמורים נכונים בפרט בכל הנוגע לאכיפה פרטית במסגרת תובענה ייצוגית, להבדיל מאכיפה על ידי רשות התחרות, שהינה בעלת מומחיות בתחום ונתון לה מגוון של סמכויות אכיפה רלוונטיות. בנוסף, רשות התחרות אינה נדרשת לקבוע את קו הגבול שממנו מחיר הופך למופרז, בעוד שבית המשפט נדרש לקביעה זו בכדי לפסוק את גובה הנזק שנגרם.

בית המשפט מתבסס על המבחן דו-שלבי להחלט העילה, אשר נקבע בעניין גפניאל, כדלקמן: בשלב הראשון, יש לבחון אם מדובר במחיר גבוה במיוחד, שהוא מחיר העולה באופן ניכר על המחיר שהיה נקבע בתנאי תחרות בשוק. בחינה זו תיערך, בעיקרו של דבר, בהסתמך על

מבחני העזר המקובלים בהקשר זה: מבחן העלויות, מבחני השוואה ומבחן ניתוח הרווחיות. רק אם התשובה לכך חיובית, יש להמשיך ולבחון גם את השלב השני, האם מדובר גם במחיר בלתי הוגן, שנובע מניצול לרעה של כוח מונופוליסטי, אם לאו. בשלב השני יעבור הנטל להוכיח את הוגנות המחיר אל בעל המונופולין.

בנוגע ליישום השלב הראשון – השופטת וילנר קובעת כי פסק דינו של בית המשפט המחוזי מושתת על תשתית עובדתית חסרה: לא נקבעו נתונים ברורים על המחירים שקבעה תנובה לקוטג'; לא הובאו נתונים על מחירי המתחרות (אלא רק ממוצעים); ולא הובאו ראיות למידת הרווחיות המקובלת בשוק המזון או בשוק החלב.

השופטת וילנר דחתה את הניסיון להשוות בין מחירי הקוטג' בתקופת התביעה ומחיריו בשנים שלאחר מכן, ברקע לתוצאות "מחאת הקוטג'". בית המשפט קיבל את טענת תנובה, לפיה בקיץ 2011 הורידה את מחירי הקוטג' בשל "נזקים כלכליים ותדמיתיים" שהסבה לה המחאה החברתית; ואף קבע בהקשר זה כי "פירמה רשאית לשקול שיקולים של תדמית ומוניטין ולהסיק מהם מסקנות כלכליות" ואין בכך כדי להעיד כי המחירים עובר להורדה היו גבוהים במיוחד.

בנסיבות העניין, קבע בית המשפט כי לא הוכח שהמחיר שקבעה תנובה לקוטג' היה גבוה באופן משמעותי (דוקר את העין וברור לכל) מזה שהיה נקבע בתנאי תחרות.

בנוגע ליישום השלב השני – בית המשפט הדגיש כי מעצם הקביעה שלתנובה יש כוח שוק משמעותי, לא נובעת מאליה המסקנה כי המחיר שקבעה בלתי הוגן. בנסיבות העניין, בית המשפט קבע כי המחיר לא היה בלתי הוגן. צרכנים שבחרו לרכוש קוטג' תנובה בתקופת התביעה, היו יכולים לרכוש קוטג' של המתחרות, שסיפקו כ-30% מהקוטג' בשוק. לשיקול זה מעניק בית המשפט חשיבות רבה, שכן בחירת הצרכנים לרכוש דווקא קוטג' תנובה מלמדת על העדפותיהם וטעמם האישי, ועל הצלחת תנובה לבדל את הקוטג' שלה משל המתחרות. בית המשפט נותן דגש גם לכך שכלל לא נבחנה מידת החיוניות של הקוטג' מבחינת הצרכן. בנוסף, תנובה הורידה מיוזמתה את מחירי הקוטג' בשל המחאה החברתית בקיץ 2011 ולכן קיים היה מנגנון שוק חלופי שירסן את תנובה, מה שהופך את אכיפת העילה לפחות רלבנטית בענייננו. בית המשפט מסכם בכך שעניין זה ממחיש את הצורך לנקוט בגישה מרוסנת וזהירה, "פן ייקלע בית המשפט, שלא בטובתו, לעמדת "מאסדר העל של המחירים בכלכלה הישראלית". הדבר אינו מתפקידו ומיכולותיו, ולא לשם כך נועדו דיני התחרות בכלל, ועילת המחיר המופרז בפרט".

בהכרעתו זו, נראה כי בית המשפט הנכבד מצמצם עוד יותר את מתחם המקרים בהם תוחל עילת התמחור המופרז, ומבקש להבהיר כי הכלי של תובענה ייצוגית אינו כלי היעיל ומתאים לאכיפת עילה זו. נותר לראות כיצד יישמו בתי המשפט המחוזיים את הקריטריונים שנקבעו על ידי בית המשפט הנכבד במסגרת שלל התובענות הייצוגיות בעילת תמחור מופרז התלויות ועומדות בפניהם.
להלן קישור לפסק הדין באתר בית המשפט העליון, לחצו כאן.

פרטי קשר

ליאת הרצקה, שותפה
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6103190
liath@meitar.com

ניבה ברג לבנת, שותפה
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6103635
nival@meitar.com

עדי מרדכי, עו"ד
מחלקת תחרות והגבלים עסקיים
03-6142627
adim@meitar.com

למידע נוסף אודות מחלקת הגבלים עסקיים במשרדנו, לחצו כאן.

מובהר, כי האמור לעיל הינו מידע כללי, אין בו התייחסות לנסיבות ועובדות ספציפיות ואין לראות בו משום חוות דעת ו/או ייעוץ משפטי לעניין קונקרטי.

להצטרפות לעדכוני לקוחות לחצו כאן

מיתר | עורכי דין
דרך אבא הילל סילבר 16, רמת גן, 5250608, ישראל | 03-6103100
[הסר](#) | [דוח כספאם](#)